

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 191 • Vychází 15. listopadu 2019

Milí čtenáři,

vládní výbor pro vytváření falešné reality (skrývá se za názvem „pro jadernou energetiku“) pod vedením premiéra Andreje Babiše za svitu reflektorů vypustil další chuchvalec mlhy. Takzvaný jízdní řád pro výstavbu nového reaktoru v Dukovanech. Přišel s tvrzením, že se reaktor má začít stavět v roce 2029 a hotov má být v rekordním čase sedmi let do roku 2036. A nakoupí ho asi v nějakém second handu, protože má podle něj vyjít na pouhých 140 - 160 miliard korun. Kdyby se vláda veřejně zavázala, že pokud nabídky v plánovaném tendru tuhle cenu překročí, okamžitě projekt zruší, mohli bychom si naprosto v klidu oddechnout a věnovat se něčemu smysluplnějšímu. Nová jaderka bude dražší. Výrazně, 200 miliard je spodní odhad vycházející z reality obdobných projektů.

A cenou vzešlou z tendru to neskončí. Podobně jako u podobných projektů nejen v západní Evropě a USA, ale i na východ od nás a konečně vzato jak to známe z dostavby Temelína - stavba se začne protahovat a zdražovat. Dotazy redaktorů na ministra průmyslu Havlíčka, kdo že to zaplatí, byly plné vytáček. Do úvah se tak může vrátit garantovaná cena elektřiny z jaderných reaktorů s dopady na spotřebitele, proti nimž je dnešní podpora obnovitelných zdrojů jen předeherou. A to ještě má být v připravované smlouvě mezi státem a firmou ČEZ dojednán závazek státu převzít elektrárnu, pokud by pro firmu byla prodělečná.

Ten kdo preferuje jádro, musí být z Havlíčka nadšen, protože nás vrací do dob atomových vizionářů - několik nových reaktorů v Dukovanech, dva další v Temelíně a štěpení atomu by mělo nahrazovat i některé zrušené uhelné elektrárny na severu Čech a spalování uhlí v městských teplárnách. Těšíte se? Myslím, že marně. Až se mlha rozplyne a první miliardy za přípravu dukovanského projektu budou utraceny, dojde k vystřízlivění.

Jestli ale současně bude trvat cílené brzdění obnovitelných zdrojů energie, dostaneme se do skutečných potíží po nezbytném odstavení uhelných elektráren. Ještě je čas změnit kurz. I o tomto se dozvíte ze stránek Ďáblíka. Tak ať se líbí.

Edvard Sequens

Analýzy potvrzují nezbytnost transformace energetiky	str. 2-3
Obnovitelné zdroje mohou v r. 2030 nahradit 80 % uhelné elektřiny	str. 4-5
Neotravujte, kácíme!	str. 8-9
Investor za všechny prachy	str. 15-16
Pozvánky na akce	str. 19-22

Podmínkou dodržení Pařížské dohody je globální konec spalování uhlí v roce 2037

Vědecká společnost Climate Analytics vydala studii, v níž propočítala, jak rychlý má být celosvětový odklon od uhlí, aby bylo dosaženo omezení globální změny klimatu na úrovni maximálního nárůstu teploty o 1,5 stupně proti předprůmyslovému období, tedy cíle Pařížské dohody. Studie reaguje na speciální zprávu Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu (IPCC), která popsala nutné snížení emisí skleníkových plynů pro splnění cíle Pařížské dohody. Nárůst teploty větší než 1,5 stupně Celsia by přinesl příliš velké zdravotní, sociální, humanitární i ekonomické dopady spojené s nedostatkem vody, horkem a extrémními projevy počasí.

Mezi hlavní závěry studie patří, že nejpozději od roku 2020 musí v celosvětovém měřítku začít pokles výroby elektřiny z uhlí a do roku 2030 je třeba její množství snížit o 80 % ve srovnání s rokem 2010. Je přitom zřejmé, že tento scénář lze naplnit pouze aktivní politikou uhelného phase-outu, neboť v případě provozu stávajících zdrojů po dobu plánované životnosti a realizace připravených projektů by produkce uhelných elektráren mezi lety 2010 a 2030 vzrostla o 3 %.

Climate Analytics přicházejí s návrhem harmonogramu ukončení spalování uhlí podle skupin států. Ve státech OECD, tedy ekonomicky nejsilnějších, mezi které patří i Česká republika, a v zemích bývalého Sovětského svazu je předpokládán konec uhlí již v roce 2031. Podle harmonogramu Climate Analytics se nejdéle počítá s provozem uhelných elektráren v asijských zemích – do roku 2037.

Studie Climate Analytics připomíná, že pro plnění Pařížské dohody bude důležitým milníkem předložení návrhů signatářských zemí, v nichž budou specifikovat svůj příspěvek k naplnění cílů dohody. Předložení návrhů takzvaných NDC (Nationally Determined Contributions) dokumentů je podle dohody stanoveno na rok 2020. Odstavování uhelných elektráren musí hrát v příslušných návrzích významnou roli.

Celá studie je k dispozici ke stažení na internetové adrese <https://climateanalytics.org/>

Karel Polanecký, Hnutí DUHA, psáno pro Chytraenergie.info

Analýzy potvrzují nezbytnost transformace energetiky

Informace, které prezentovalo Ministerstvo průmyslu a společnost ČEPS ([Hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040](#)) o chybějící elektřině v roce 2040 v případě rychlejšího útlumu většiny uhelných elektráren a odstavení jaderné elektrárny Dukovany po padesáti letech (!) provozu, mohou vystrašit. Jde však o krajní scénáře, které by nastaly, pokud by vláda i nadále pokračovala v kurzu výlučné orientace na stavbu nových jaderných reaktorů, blokování rozvoje obnovitelných zdrojů a odsouvání investic do energetické efektivity na okraj zájmu. Za sdělením úřadů se skrývá několik ale:

- Vývoj spotřeby elektřiny odpovídá optimalizovanému scénáři zastaralé Státní energetické koncepce z roku 2015. Již při přípravě koncepce byl tento scénář kritizovaný jako příliš nadhodnocený, opomíjející

možnosti, které Česká republika zaostávající v energetické náročnosti za jinými průmyslově vyspělými zeměmi, může využít.

- Scénáře pro rozvoj fotovoltaiky a větrné energetiky rovněž odpovídají podhodnoceným prognózám Státní energetické koncepce z roku 2015 a jsou tak velice vzdáleny možnostem, které v tuzemsku v potenciálu obnovitelných zdrojů energie existují.
- Scénáře pro rozvoj zdrojů nepočítají s žádnými plynovými, jakkoliv je taková úvaha naprosto nerealistická.
- U bezpečnosti dodávky elektřiny v letech 2030 a 2040 není zdůrazněno, že jsou provozovány rezervy pro případ výpadku největšího zdroje v soustavě, tedy 1050 MW při výpadku reaktoru v Temelíně (tzv. kritérium n-1).

Ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček plánuje analýzu ČEPS využít pro prosazení výjimek z pravidel

Evropské unie pro veřejnou podporu pro nové reaktory. Nejen pro Dukovany, ale i pro Temelín. Zásadním ekonomickým problémem jaderné energetiky jsou totiž vysoké investiční náklady. Ty způsobují, že se jaderná elektřina nemůže uplatnit na trhu a vyžaduje citelné státní zásahy. Daleko vyšší, než by bylo potřeba k transformaci naší energetiky a využívání decentrálních, zejména obnovitelných zdrojů [6,7]. Do roku 2040 by ale stejně žádný nový reaktor nebyl uveden do provozu, i kdyby Česko u evropských komisařů uspělo

a dokázalo vyřešit financování, posilování závislosti na Rusku nebo Číně a další problémy, které s sebou jaderná energetika přináší.

Edvard Sequens

Ne bilion, ale kolem 100 miliard bude stát rozvoj obnovitelných zdrojů

Méně než sto miliard korun bude stát rozvoj nových obnovitelných zdrojů do roku 2030. Nikoliv bilion, jak uvádí ministr průmyslu Karel Havlíček. A navíc, Česko je zaplatí především z příjmů z emisních povolenek. Zásadní ale bude, kolik z celkových asi 200 miliard z emisních povolenek připadne velkým energetickým společnostem a kolik zbyde na obce, občany a malé a střední podnikatele. To se rozhoduje v aktuálně novelizovaném Zákoně o emisním obchodování.

Celkové náklady na veřejnou podporu pro nové obnovitelné zdroje, které se budou stavět mezi lety 2021 a 2030, Komora OZE vypočítala na maximálně 118 miliard korun, tedy necelých 12 miliard průměrně ročně. Tento výpočet byl proveden pro celkový cíl 23 % (spotřeby hrubé energie v roce 2030), který Česku jako kompromisní navrhla Evropská komise v červnu. Ministr Havlíček přitom ve stejném rozhovoru oznámil, že do Bruselu pošle návrh směřující k cíli pouze 22 %. Takže ve skutečnosti půjde ještě o méně

než 118 mld. Kč v průběhu 10 let. A nakonec, ve výpočtu Komory OZE jsou navíc započítány i náklady na podporu akumulace elektřiny a tepla (celkem 26 miliard) a 10 miliard na posílení stability sítě a čisté dopravy prostřednictvím podpory výroby biometanu. Bezpečně lze tedy tvrdit, že náklady na rozvoj obnovitelných zdrojů do roku 2030 budou v příští dekádě kolem 100 miliard korun.

Komora OZE přináší výpočty nákladů do roku 2050 i nákladů na stávající obnovitelné zdroje:

- Do roku 2050 půjde na veřejnou podporu nových projektů celkem až 263 miliard, jen pozor, výpočty v takto dlouhém horizontu jsou zatíženy až nadkritickou mírou nejistoty. Především kvůli odhadům budoucích cen energií na třicet let dopředu, na kterých jsou založeny. Komora OZE se radši drží při zemi a počítá jen s konzervativním (pomalejším) scénářem zvyšování cen energií. „*Může se taky ale klidně stát, že energie zdraží rychleji a pak už třeba po roce 2032 nebude podpora pro obnovitelné zdroje potřeba žádná*“, uvedl Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.
- Podporu stávajících obnovitelných zdrojů energie Komora OZE spočítala na 470 miliard.

Podle tiskové zprávy Komory obnovitelných zdrojů energie

Obnovitelné zdroje mohou už v roce 2030 nahradit 80 % elektřiny vyrobené z uhlí

Pokud budeme rozvíjet výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů podle scénáře Komory OZE, bude Česko schopno v roce 2030 nahradit čtyři pětiny elektřiny získané z uhlí elektřinou z obnovitelných zdrojů. S tímto závěrem přišla Komora obnovitelných zdrojů energie. Ta připravila i kalkulaci výše nákladů na veřejnou podporu obnovitelných zdrojů a porovnála své plány na rozvoj obnovitelných zdrojů do roku 2030 s plány Ministerstva průmyslu a obchodu.

V představách, jak se budou obnovitelné zdroje rozvíjet v příští dekádě se ale Komora obnovitelných zdrojů (Komora OZE, zkráceně KOZE) rozchází s představami Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO). Největší rozpor má Komora OZE ohledně růstu v sektoru čisté elektřiny. Komora OZE navrhla v roce 2030 spotřebovat nejméně 28 % elektřiny z obnovitelných zdrojů. MPO navrhlo hodnotu zhruba poloviční.

„*Rozvoj výroby čisté elektřiny MPO velmi podhodnotilo, pro příští dekádu počítá s nárůstem pouze o 0,6 procentního bodu: z podílu 13,6 % dosaženého v roce 2016 na 14,2 % očekávaného v roce 2030*“, uvedl Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie. „*Nemyslím, že to bývalá ministryně MPO Marta Nováková mohla myslet vážně. Když to převedu na roční přírůstky nových elektráren - u fotovoltaických a větrných zdrojů mělo docházet mezi lety 2021 a 2030 meziročně k nárůstu o pouhých přibližně 40 megawattů pro každý ze sektorů. Pro srovnání – k takovému rozvoji dochází v sousedním Polsku nebo Rakousku v průměru každý měsíc až dva,*“ dodal Chalupa.

„Náš návrh je založen na středním, nikoliv vysokém scénáři rozvoje potenciálu, který v Česku obnovitelné zdroje mají,“ doplnil Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.

Komora OZE kritizuje plány MPO, které navrhlo, že zhruba 70 % nárůstu obnovitelných zdrojů do roku 2030 obstará sektor vytápění. K tomu je ale Komora OZE skeptická

především kvůli obavám o udržitelné získávání a spalování biomasy ve velkých teplárnách a elektrárnách. Na rozdíl od MPO se proto Komora OZE navrhuje zaměřit na posílení výroby v sektoru výroby elektřiny, především ve větrných a fotovoltaických elektrárnách. „Navržený nárůst spotřeby biomasy považujeme v kontextu změny klimatu a potřebné změny hospodaření v lesích za problematický a odmítáme ho jako zástupci sektoru podpořit“, řekl Jan Habart z asociace CZ Biom.

Největší potenciál růstu mají větrné a fotovoltaické elektrárny, dále také malé vodní elektrárny a v budoucnu geotermální zdroje. U výroby elektřiny z bioplynu naopak zástupci Komory OZE očekávají její převod na efektivnější výrobu biometanu, který poslouží jako sezónní akumulace a přispěje ke stabilizaci elektrických sítí a posilování čisté dopravy (bio CNG).

Podle tiskové zprávy Komory obnovitelných zdrojů energie

VYŠLO

Newsletter Chytrá energie č.5/2019

Podíleli jsme se na vydání pátého letošního čísla newsletteru nevládních organizací Chytrá energie. Dočtete se v něm, že větší podpora obnovitelných zdrojů má podporu české veřejnosti a na datech z nové Zprávy o stavu jaderné energetiky ve světě, že jádro tím vhodným nástrojem pro řešení globální změny klimatu vážně nebude. Věnujeme se konci spalování uhlí jako nezbytné podmínce splnění našich závazků z Pařížské úmluvy, snižování emisí v průmyslu a klesajícím příspěvkům České republiky do Zeleného klimatického fondu, který pomáhá snižovat emise v rozvojových státech. Přečtete si zde:

<http://www.chytraenergie.info/index.php/newsletter/vydana-cisla>

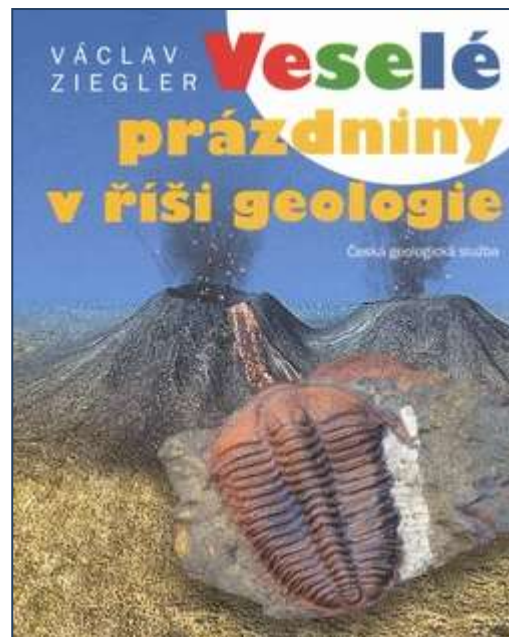
Edvard Sequens

Vyšla nová krásná dětská kniha o geologii

Půvabnou a výpravnou knihu *Veselé prázdniny v říši geologie* autora Václava Zieglera (*1944) vydala Česká geologická služba. Kniha je rozsáhlá, celkem 330 stran je hojně vybaveno fotografiemi a kresbami. Její hlavní kouzlo tkví v textu, který je vystavěn jako vyprávění o prázdninových dobrodružstvích party dětí s dědou – geologem. Jejich zážitky s neživou přírodou, s „kamením“, ale i s přírodou živou, je podáno jasným, srozumitelným jazykem a okrášleno životní moudrostí a laskavým humorem autora. Až je člověku líto, že nemůže být zas malý a mít takového dědu...

Kniha je k zakoupení v Geologickém knihkupectví České geologické služby v Praze na Klárově a v jeho on-line obchodu (<https://obchod.geology.cz/>).

Zdeňka Petáková

Geologický projekt v pískovnách jde do finále

Náš projekt mapující zajímavé geologické fenomény v jihočeských pískovnách spěje do finále. Geolog Jakub Vácha, na němž ležela hlavní tíha mapování, už dopsal závěrečnou zprávu. Ty nejzajímavější lokality a tipy na geologické výlety představíme co nevidět také na webu „Objevte svou pískovnu. A pokud vás zajímá podrobné znění zprávy, můžete si ho stáhnout z našich stránek: http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/Geologicke_fenomeny_ve_vybranych_piskovnach_Jihoceskeho_kraje_Vacha_2019.pdf.

Jiří Řehounek

Ekologické vysvědčení vlády v poločase: chybí zásadní pozitivní posun v ochraně životního prostředí

Ekologická organizace Hnutí DUHA spolu s asociací Zelený kruh hodnotily kroky vlády Andreje Babiše v environmentální oblasti. Učinily tak u příležitosti poloviny současného volebního období. Výsledkem je “vysvědčení”, které v mnohém konstatuje zanedbávání či přímo poškozující kroky pro kvalitu životního prostředí České republiky. Vláda tak má před sebou druhý poločas, aby špatné skóre napravila.

Předmětem hodnocení byly otázky, jak vládní strany řeší smog, jak vylepšují recyklaci odpadků, jestli ozdravují české lesy, pečují o českou krajinu nebo snižují závislost ekonomiky i domácností na fosilních palivech.

Ohodnotili jsme také, jak reálně vláda chrání obce před uhelnými doly a zda zatíží spotřebitele a daňové poplatníky subwencemi na nové jaderné reaktory. Zajímalo nás i to, zda vrátí občanům právo vyjadřovat se k záměrům v jejich okolí.

Podrobná výsledková listina k jednotlivým oblastem hodnocení (ke stažení zde: http://www.zelenykruh.cz/wp-content/uploads/2019/10/Hodnoceni_vlady_ANOCSSD_polo--as_2019.pdf) obsahuje následující hlavní závěry:

- Vláda zatím neudělala (či nedokončila) žádný zásadní posun ve sledovaných oblastech ochrany

životního prostředí. Dílčí pozitivní posun v jedné oblasti udělal ministr životního prostředí Richard Brabec předložením nového odpadového zákona, který by přinesl větší motivaci k třídění a recyklaci. Bohužel však zároveň navrhuje posunout zákaz skládkování odpadů o celých 6 let.

- Významný (byť z hlediska celkového řešení ochrany půdy dílčí) pozitivní krok udělal ministr zemědělství rozhodnutím o snížení maximální výměry pro jednu zemědělskou plodinu na 30 hektarů, a to na všech zemědělských půdách od roku 2021. Celkový posun v ochraně půdy se však nekoná, například proto, že připravená protierozní vyhláška leží už třetím rokem na ministerstvech a úrodná půda dále mizí.
- Snižování emisí skleníkových plynů rozhodně není hlavní prioritou, jak vláda slibovala. Kromě konkrétních pozitivních i negativních kroků vláda selhává v celkové komunikaci problému. Význam nejdůležitějších kroků (snižování emisí) často bagatelizuje a naopak nafukuje okrajová řešení - jako je výsadba stromů. Potenciál pro změnu tohoto obrazu i rozběhnutí rychlého snižování emisí, je zřízení tzv. Uhelné komise, ale její výsledky jsou očekávány až na konci září 2020. Česko také nepřispívá dostatečně k naplnění cílů Pařížské dohody (zastavení oteplování ideálně na hranici 1,5 °C) a blokuje snahu EU se přiblížit k doporučení vědců a vědkyň pro ochranu klimatu.
- Vláda dosáhla dílčích pozitivních kroků v oblastech jako je ochrana ovzduší (rozšíření kotlíkových dotací), divoká příroda (zonace národních parků), sucho (podpora zadržování dešťové vody), ozdravování lesů (omezení výsadby rizikových dřevin i zbytečného kácení) či podpora domácí čisté energie z obnovitelných zdrojů (předložení návrhu podpory rozvoje například větrných elektráren).

ale zároveň udělala i protichůdné negativní kroky a nevyužila celou řadu příležitostí (odmítání potřebného zvýšení energetické daně z uhlí, selhání při ochraně divočiny v rezervaci Břehyně-Pecopala nebo v CHKO Jeseníky, nenaplnění plánů na přírodě blízké zadržování vody v krajině, nepředložení opravdu systémové změny lesního hospodaření a prosazování nízkého cíle pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie).

- V několika důležitých oblastech (ulehčení obcím od kamionové dopravy, podpora místních potravin, zajištění financování zateplování domů do budoucna či zajištění občanského práva účastnit se posuzování dopadů staveb a dalších projektů na životní prostředí) vláda neudělala žádný pokrok, nebo jen velice malý.
- Negativní výsledky vlády jsou v oblasti podpory škodlivých projektů jako je rozšíření těžby hnědého uhlí na velkolomu Bílina, přípravy nových jaderných reaktorů či snahy o zabetonování posledního přírodě

blízkého úseku velké řeky v Česku (jezy na Labi). Vláda také nadále lije peníze do prověřování nesmyslného megaprojektu kanálu Dunaj-Odra-Labe.

Anna Kárníková, ředitelka Hnutí DUHA, řekla: *“Jeden krok vpřed, dva kroky vzad, to je dosavadní environmentální politika současné vlády. Sliby z předvolebních programů a programového prohlášení zůstávají zatím v říši snů, vládě se dosud nepodařilo prosadit žádný významný posun v oblasti ochrany životního prostředí. Politika se nedělá jen konkrétními opatřeními, ale také rétorikou a symboly - a právě ve schopnosti konstruktivního uchopení klimatické krize vláda zatím selhává zcela.”*

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl: *“Jen rýč a kamera nestačí. Lidé už s vládou projevíli hodně trpělivosti. Teď musí začít opravdu makat na plnění svých slibů - jako je protierozní vyhláška, návrat účasti veřejnosti v rozhodování a spousta dalšího. Jinak jí lidé přestanou věřit jakékoliv sliby.”*

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

Neotravujte, kácíme!

Pro neziskovky to začalo ztrátou možnosti připomínkovat jiná řízení, než podle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Ve skutečnosti největší omezení občanských práv od roku 1989 prošlo bez většího odporu parlamentem a ukázalo bez příkras aktuální rozpoložení politické scény. Jako by se najednou roztrhl pytel s návrhy, které nelze nazvat jinak než systematickou demontáží systému ochrany životního prostředí v naší zemi.

Jistě nemůžeme tvrdit, že do té doby jsme se procházeli růžovou parlamentní zahradou plnou empatických přírodophilných politiků. Na svou dobu výborný zákon o ochraně přírody a krajiny, který vznikl v roce 1992 ještě v euforii ze sametové revoluce, byl po celou dobu své existence pod permanentním tlakem. Celá léta jsme trnuli pokaždé, když se blížila nějaká jeho novelizace, a celá léta se různí kmotři a poslanci snažili přitěsat tuto legislativní normu k obrazu svému. Je paradoxní, že k jeho zásadní destrukci dochází až nyní, kdy se (prý) měla na ministerstvo životního prostředí vrátit odbornost, což se nezdálo po sérii obskurních ministrů (Pavel Drobil, Tomáš Chalupa, Tomáš Podivínský) jako těžký úkol. Přestože však personálně resort v posledních letech posílil, ztrácí jedu kompetenci za druhou, klíčový zákon o ochraně přírody a krajiny začíná připomínat trhací kalendář a ke všemu se chystá os(t)udná novela stavebního zákona, po které resortu patrně zbudou prázdné ruce a oči pro pláč.

Začněme třeba onou novelou stavebního zákona, která má údajně zjednodušit proces povolování staveb a kterou pro vládu kompletně připravuje Hospodářská komora za bezmocného přihlížení zodpovědných úředníků (tentokrát na ministerstvu pro místní rozvoj). Práce finišují, ale zákon zatím nikdo pořádně neviděl, přestože má již brzy zamířit do parlamentu. Kromě mnoha dalších nebezpečných ustanovení převádí na stavební úřad kompetence a podřizuje mu úředníky, kteří dosud hájili v jiných institucích veřejné zájmy, např. ochranu přírody nebo památkovou péči. Jako přímí podřízení už by nevydávali vlastní rozhodnutí, která by byla pro stavební řízení závaznými podklady, ale mohli by v rámci stavebního úřadu maximálně sdělit svůj názor. Jak takové

situace dopadnou, není těžké odhadnout. Dokonce i správy národních parků už by ke stavbám na svém území mohly vydávat pouze nezávazná stanoviska, jimiž by se stavební úřady nemusely řídit!

Destrukce zákona o ochraně přírody a krajiny aktuálně pokračuje novelou drážního zákona, kterou drtivou většinou schválila poslanecká sněmovna a které jsme psali v minulém Ďáblíku. Podle ní by už Správa železniční dopravní cesty nemusela kácení stromů v širokém okolí tratí ani hlásit orgánu ochrany přírody (což je nyní její jediná povinnost). Naštěstí neprošel ještě divočejší návrh, podle něhož by v okolí tratí přestal platit zákon o ochraně přírody a krajiny jako celek. Drážní novelu sice aktuálně sněmovně vrátil senát, ale po minulém hlasování si nedělám o jejím osudu žádnou iluzi.

Už při schvalování drážní novely jsem varoval, že jde o návod, jak zákon o ochraně přírody a krajiny cupovat dál. Netrvalo dlouho a další novela je na světě. Jde o tzv. invazní novelu lesního zákona, která

naprosto nelogicky vyjímá z působnosti „stočtrnáctky“ kácení v ochranném pásmu vodovodů a kanalizací (jak to souvisí s invazními dřevinami v lesích, neví snad ani sám pan ministr Toman). Pokud projde, bude se kolem vodovodů a kanalizací kácet pouze v tzv. oznamovacím režimu a vůbec se nepovede správní řízení. Každé město je přitom podzemními potrubími doslova prošpikováno, takže novela může znamenat opravdu výrazný zásah do sídelní zeleně. A protože se nepovede řízení, nelze ani rozhodnutím o případném kácení uložit náhradní výsadbu a následnou péči o ni.

Invazní novela z dílny Ministerstva zemědělství je vůbec pěkně vypečený předvánoční legislativní dáreček. Mimo jiné odnímá resortu životního prostředí pravomoc vyjadřovat se k vysazování modřínu a douglasky jako nepůvodních dřevin v lesích. V zásadě z nich tak dělá dřeviny původní a otevírá tak možnost nahrazení smrkových monokultur porosty invazní douglasky tisolisté. V kontextu nedávných rozumných poslaneckých návrhů k lesnímu zákonu, které byly ve své většině smeteny ze stolu, to na potřebnou změnu přístupu k lesům moc nevypadá. Případná ztráta dalších pravomocí pro resort životního prostředí je už jen drobný nepříjemný detail.

Ministerstvo životního prostředí si nedokáže obhájit ani vlastní koncepční materiály. Příkladem budiž „Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v České republice 2020 – 2030“. Po nátlaku střeleckých asociací z ní MŽP pro jistotu zcela vypustilo kapitolu o toxickém olovu, které se do přírody dostává zejména při střelbě olověnou municí. V ČR tak bude i nadále platit v praxi nevymáhaný (a nevymahatelný) zákaz olověného střeliva v mokřadech. Ministerstvo zemědělství totiž slovo „mokřad“ absurdně vykládá jako jako mokřad mezinárodního významu podle Ramsarské konvence (celkem 14 různě velkých lokalit). Některé mokřady prostě nejsou mokřady, rozumíte?

Česká politika prostě nastavila jasný kurz. Václav Klaus a Miloš Zeman se jistě tetelí blahem, jen jim musí vrtat hlavou, proč tuhle demontáž legislativy na ochranu přírody neprovedli sami už dávno, např. v éře nechvalně známé opoziční smlouvy. Resort životního prostředí ztrácí jednu kompetenci za druhou, vyklízí pozice a nedokáže ostatním resortům oponovat. Ministr Brabec to kryje širokým úsměvem nebo seriózní tváří a občas pro formu hlasuje proti celému svému poslaneckému klubu. Aby se neřeklo. A občas vysadí strom. Snad jako náhradu za ty, které možná brzy padnou kolem vodovodů a kanalizací.

Jiří Řehounek

Otevřený dopis ministrovi životního prostředí ke kácení stromů v ochranném pásmu vodovodů a kanalizací

Vážený pane ministře,

Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, z.s. (SZKT), jako největší profesní organizace v ČR, sdružující odborníky z řad krajinářských architektů, projektantů zahradních úprav, arboristů, zahradníků, správců zeleně, úředníků státní správy a samosprávy, se na Vás obrací ve věci plánovaného projednání tzv. invazní novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, která implementuje právní předpisy Evropské unie, týkající se problematiky invazních nepůvodních druhů živočichů a rostlin.

V rámci invazní novely je navržena změna § 8 odst. 2. Jde o změnu režimu kácení dřevin, které rostou v ochranných pásmech vodovodů a kanalizací. Nově by nemělo být třeba ke kácení dřevin rostoucích v tomto ochranném pásmu povolení (rozhodnutí) orgánu ochrany přírody, ale měl by zde být nastaven tzv. oznamovací režim, podobně jako např. u odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy (oznámení orgánu ochrany přírody 15 dní předem). Jako profesní organizace vyjadřujeme s touto navrhovanou změnou zásadní nesouhlas.

1) Navrhovaná změna nemá žádnou souvislost s invazní vyhláškou, vůbec nemíří na druhy invazní, ale dotýká se všech dřevin, včetně těch domácích. Mezi navrhovanou změnou a invazní novelou nevidíme žádnou souvislost.

2) V době hledání strategie, jak se vypořádat s klimatickou změnou a jejími následky, jde o nesystémový krok, který jde proti smyslu hledaných a zaváděných opatření. V centrech měst a obcí potřebujeme udržet stávající vzrostlou zeleň v co možná největší míře. Je třeba motivovat právnické osoby, aby hledaly při své činnosti co možná nejšetrnější řešení, ne jim cestu ke kácení ulehčovat změnou režimu povolovacího na oznamovací.

3) Protože v oznamovacím režimu nelze uložit náhradní výsadbu a následnou péči o ni (to lze uložit pouze v rozhodnutí o povolení kácení), nebudou kácené stromy nahrazovány novou výsadbou. Tím dojde i k celkovému úbytku zeleně v intravilánech. To považujeme za nesystémové a nevyhovné. Stát chce na jednu stranu motivovat fyzické osoby a spolky prostřednictvím dotačních titulů k výsadbám dřevin, na druhou stranu této povinnosti zbavuje právnické osoby. Tato úprava se dotkne významných uličních stromořadí, v některých městech a obcích se jedná až o 85 % všech stromořadí.

4) Proti této námitce se nabízí argument, že orgán ochrany přírody může plánované kácení pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin. Podle našich dosavadních zkušeností je to však v praxi velmi těžko proveditelné, oznámení o kácení dřevin zcela jistě přibude a je zde poměrně krátká lhůta k řešení během 15 dnů od podání oznámení. Změnou povolovacího režimu na oznamovací dojde k velkému nárůstu agendy pro obecní úřady s rozšířenou působností, protože ty jsou pro oznamovací režim věcně příslušné (přesun agendy z více než 6000 obecních úřadů na 205 obecních úřadů s rozšířenou působností).

5) Navrženou změnou dojde také k vyloučení účasti veřejnosti podle § 70 zákona. Ve správním řízení

o povolení kácení mohou být spolky, v nichž se občané sdružují, účastníky řízení. Do kácení v oznamovacím režimu ale mluvit nemohou. Lze předpokládat, že kácení na oznámení, bez provedení náhradní výsadby, vyvolá mezi veřejností velké znepokojení.

6) Jako velmi problematickou vidíme i aplikovatelnost této změny do správní praxe. Zatímco u nadzemních přenosových soustav, kde je ochranné pásmo vymezeno svistou rovinou, lze zasahující větve i samotné přenosové vedení okem vidět, bude u ochranného pásma vodovodů a kanalizací ověření faktického stavu velmi těžké a diskutabilní. U konkrétní dřeviny nebude možno jednoznačně určit, zdali se nachází její kořeny v ochranném pásmu či nikoliv.

Apelujeme proto na okamžité stažení návrhu invazní novely z programu jednání legislativní rady vlády a následnému vyjmutí bodu č. 15 na straně 3 tohoto návrhu. Problematické dřevin, rostoucích v ochranných pásmech sítí, by měla být věnována samostatná úprava legislativy, která bude předem a řádně projednána s odbornou veřejností.

Známe a vítáme aktivity MŽP směřující k podpoře opatření na ochranu přírody a krajiny, jako např. nově spuštěný dotační titul na podporu kampaně Sážíme budoucnost (SZKT je také partnerem kampaně). O to více nerozumíme navržené změně, která vysílá směrem k veřejnosti velmi špatný signál. Prosíme Vás proto znovu o zvážení celé situace a nalezení vhodného řešení.

Závěrem mi dovoluji poděkovat za přijetí a osobní jednání s Vámi, které proběhlo dne 5. 11. 2019 v Poslanecké sněmovně. I když jsme nenalezli žádné uspokojivé řešení, vážíme si toho, že jste vyslechnul náš názor na celou problematiku. Jsme ale nadále přesvědčeni, že z odborného hlediska se jedná o významné oslabení právní ochrany dřevin, jehož důsledkem může být nekontrolovatelné kácení dřevin v sídlech, které odhadujeme v řádek stovek až tisíců jedinců po celé ČR. Z těchto důvodů jsme jako formu komunikace zvolili otevřený dopis, aby se o navrhované změně mohla dozvědět i širší odborná veřejnost.

S pozdravem

Ondřej Feit, ředitel Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu

---

Obnova lesů se na holinách nedaří, vysazované stromky tam masivně odumírají

Zhruba čtvrtina stromků, které Lesy ČR vysadí, odumřou již v prvním roce výsadby. V roce 2018 zalesnil státní podnik 7 249 hektarů plochy, uměle vysazené sazenice se přitom neuchytily a do května 2019 zahynuly na ploše 1 777 hektarů. V následujících letech po výsadbě pak uhynie další část stromků zejména díky okusu přemnožené spárkaté zvěře nebo suchem. V některých místech uhynulo 100 % vysazených stromků.

Hnutí DUHA, stejně jako vědci a mnoho lesníků upozorňuje, že máme-li obnovit odolnější lesy, musíme dodržovat zejména tyto zásady:

- Všude kde to jde, preferovat přirozené zmlazení před zbrklou umělou výsadbou. Počkat, dát přírodě čas. Lesy vzniklé postupně z přirozeného zmlazení budou mnohem odolnější než lesy znovu uměle vysazené. K umělé výsadbě sazenic

přistoupit jen tam, kde v okolí chybí dospělé stromy potřebných druhů, které by produkovaly semena.

- Na holinách vždy obnovovat lesy přes tzv. přípravné dřeviny (např. bříza, jeřáb, olše, osika, vrba), které zlepší půdní vlastnosti, vrátí do ní vláhu a vytvoří stín. Teprve později je postupně nahradit cílovými dřevinami, jako jsou buky či jedle a ostatní.
- Zejména stínomilné stromy, jako jsou buky a jedle, nikdy nevysazovat přímo na holiny, ale vždy až do zástínu jiných stromů.
- Cílem by měla být co nejpestřejší dřevinná skladba, věkově i prostorově rozrůzněná.

Vládní Zpráva o stavu lesa za rok 2018 potvrzuje, že při umělé obnově porostů lesníci stále preferují výsadbu rizikového smrku, který vysazují na 36,8 % z celkově zalesněné plochy. Potenciál přirozené obnovy byl využit jen na 16,1 % zalesněného území, ačkoliv les, který tímto způsobem vyrostе, je mnohem odolnější a pestřejší. Dle údajů státního podniku Lesy ČR jsou zároveň patrné velké regionální rozdíly v přístupu k zalesňování na jednotlivých lesních správách se srovnatelnými klimaticko-geografickými podmínkami. Například Lesní správa Šternberk, která se potýká s masivním hynutím smrkových monokultur již od roku 2015, loni použila při umělé obnově lesa smrk na 17 % plochy, Lesní správa Město Albrechtice na severní Moravě na 11% plochy. Oproti tomu Lesní správa Telč na Českomoravské vrchovině vysadila v loňském roce, kdy se na území v její správě naplno rozjelo plošné hynutí smrkových monokultur, smrky na 60 % všech obnovovaných ploch.

Podle tiskové zprávy Hnutí DUHA

Startuje hlasování o Alej roku 2019

Až do 7. ledna 2020 mohou lidé hlasovat o devátou Alej roku. O přízeň bojuje 96 kandidátek z celé republiky, což je dosud nejvíce v historii ankety. Vítězku vyhlásí Arnika v lednu příštího roku a na jaře k ní umístí pamětní ceduli. Pro Alej roku 2019 hlasujte na www.alejroku.cz.

„Pro anketu je 96 nominací nový rekord. Velmi nás těší, že lidem na alejích a stromořadí záleží. Také letos se bude volit mezi starobylými i teprve nedávno vysazenými alejemi, kterých neustále přibývá,“ říká organizátorka ankety Karolina Kosticová z Arniky.

Stačí vybrat jednu alej a poslat jí svůj hlas. Hlasování bude ukončeno 7. ledna 2020 ve 12 hodin. Do té doby budou průběžné výsledky utajené, aby neovlivňovaly hlasující a organizátoři zveřejnili konečné výsledky až po překontrolování hlasů.

Po ukončení hlasování vyhlásí Arnika v lednu nejoblíbenější aleje a stromořadí celé České republiky i v jednotlivých krajích. Na autora vítězné nominace čeká jako hlavní cena let balonem od Lucky Balon a poukazy na fotoslužby od Fotoškoda. Všech devět patronů ankety mezitím zvolí nejkrásnější fotografii, jejíž autor se může těšit na zrcadlovku značky Canon.

Tisková zpráva Arniky – Centra pro podporu občanů

My chceme biodiverzitu!

Termínem „biodiverzita“ v poslední době šermuje kdekdo. Otázkou samozřejmě zůstává, jaké procento šermujících tuší, co ono slovo vlastně znamená. Biodiverzitu, tedy biologickou rozmanitost na různých úrovních, bychom sice rozhodně měli chránit, ale nemusíme si z ní hned udělat zlaté tele.

Pokud z biodiverzity vysekne pouze druhovou úroveň, o které se mluví nejčastěji, znamená více druhů na nějakém území větší diverzitu. Což ale nemusí být nutně dobře. Jednou z cest, jak se zvyšuje na nějakém území biodiverzita, se totiž staly biologické invaze. Takže naši biodiverzitu obohatily takové těžké váhy, jako je bolševník velkolepý nebo rak pruhovaný.

A invaze mohou dokonce i podporovat vznik nových druhů. Příkladem budiž romance mezi křídlatkou japonskou a sachalinskou, z níž u nás vzešel roztomilý potomek – křídlatka česká, utěšeně se šířící Evropou. Bez takové biodiverzity bychom se však zřejmě rádi obešli.

Jiří Řehounek

Mírně negativní vliv

Bez ohledu na to, že řada oznámení a dokumentací EIA (procesů posuzování vlivu na životní prostředí) je poněkud formálních a často neodpovídajících skutečnosti, i v nich se najdou dobře udělané biologické průzkumy. Že je často autor dokumentu nepřetaví do smysluplných návrhů zmírňujících či kompenzačních opatření, to už je jiná pohádka.)

Často však i po dobře provedeném průzkumu zbude konstatování, že na populaci druhu bude mít záměr

mírně negativní vliv. A většinou se s tím dá i souhlasit. Pokud zmizí louka s jedním volajícím samcem chřástala polního (a tedy pravděpodobně s jedním hnízdícím párem), z hlediska populace těchto ptáků v jižních Čechách dojde opravdu k mírně negativnímu ovlivnění populace. Jiná věc ovšem je, že takových luk zmizelo v posledních desetiletích nespočet nebo že může jít o poslední louku s chřástalem v širokém okolí.

Pokud autor biologického průzkumu

vyhodnotí vliv na nějaký druh, řekněme opět na chřástala polního, jako významně negativní (řekněme, že na budoucím staveništi volají tři samečkové), ani tehdy se obvykle nestane nic. Jestliže kromě chřástala na louce nic moc nežije (tak možná ještě bramborníček a tuhýk a pár hmyzáků), přece nezabijeme takový bohulibý záměr jenom kvůli chřástalovi, že?

A tak pomalu, téměř plíživě přicházíme o chřástalí luka. Tu ubude jeden pár, onde další tři. Ale nějakí chřástalové ještě pořád někde volají, nějaké to kuřátko se občas někde vybatolí, takže o populaci je postaráno. Konec konců – pro chřástaly máme přece vyhlášené ptačí oblasti Natury 2000. Bramborníčky se přestěhují sami, ti snad ještě něco alespoň trochu vhodného v okolí najdou, a hmyzáci mají přece křídla.

A tak pomalu přicházíme o chřástalí luka a bývalé vojenské areály a kvalitní ornou půdu. A místo těch luk a vojenčáků a polností vznikne něco s trvalou hodnotou pro lidi a bude to sloužit celé společnosti a zajistí to ekonomický rozvoj a pracovní příležitosti a slavnostní přestřihávání pásek. Třeba nový skladový areál (se zelenými střechami!) nebo nový rekreační satelit (v pasivním standardu!) nebo nový obchodní dům (s nejmodernějším systémem zasakování dešťové vody!).

A chřástala si můžete, milé děti a vážení spoluobčané, pustit třeba z empétrojky. Dobrou noc.

Jiří Řehounek

Chce vláda stavět důležité stavby bez dokumentace a navzdory rozvojovým plánům obcí?

Ministerstvo dopravy poslalo do vlády návrh, který do již nepřehledné stavební legislativy vnáší další chaos. Nově by i větší stavby nepotřebovaly souhlas od orgánů životního prostředí či památkářů. Vybrané stavby podle zvláštního seznamu by bylo možné stavět bez standardní projektové dokumentace. Obce by navíc musely strpět výstavbu prosazovanou státem – i v rozporu s plánovaným rozvojem obce. Novela by dramaticky redukovala pravomoci samospráv i ochrany životního prostředí a dalších veřejných zájmů.

Návrh novely zákona o urychlení výstavby infrastruktury, který zároveň mění také stavební zákon, navrhuje mj.:

- Umožnit výstavbu silnic, železnic a dalších staveb bez standardní projektové dokumentace.

Případné nesrovnalosti s příslušnými předpisy se nově nemají řešit na začátku rozhodování o stavbě, ale až po dokončení stavby při její kolaudaci. Odpovědnost za případné následné sankce či nařízené odstranění stavby v případě porušení předpisů ponese stavebník.

- Umístit infrastrukturní stavbu na území obce bez jejího souhlasu, a to prostřednictvím tzv. územního rozvojového plánu připraveného Ministerstvem místního rozvoje (dále MMR).

Obce plánují svůj rozvoj s ohledem na zájmy svých občanů prostřednictvím územního plánu. Nově by před plánovaným rozvojem obcí dostaly přednost stavby, které MMR napíše do státního plánu. Mohlo by se to týkat kontroverzních staveb, jako jsou úložiště vyhořelého radioaktivního odpadu, kanál Dunaj-Odra-Labe nebo velké přehrad.

- Fikci vydání souhlasného závazného stanoviska pro případ, že stanovisko státní úřad nevydá ve stanovené lhůtě 30 resp. 60 dnů. Fikce má platit pro rozhodování o projektech posuzovaných podle stavebního zákona.
- Nově zařadit mezi stavby, u kterých má dojít ke zjednodušenému povolování, paradoxně ty nejsložitější - nové jaderné zdroje v Temelíně a v Dukovanech. Dále pak vodní díla Nové Heřminovy, Skalička a Vlachovice.

Petra Kolínská ze Zeleného kruhu řekla: „Tzv. fikce souhlasu znamená, že se stavebník nedozví, jaké zákonné podmínky musí splnit. Za jejich splnění ale zůstane plně odpovědný. Namísto toho, aby stát zajistil dostatek odborných a personálních kapacit a rozhodoval rychleji a kvalitněji, alibisticky přehazuje svou práci i odpovědnost na stavebníka.“

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu řekl: „Dodatečné doplňování dokumentace, když už je stavba postavená, by učinila z naší země Absurdistán. Pokud navíc vláda namísto jednání se samosprávami o umístování velkých staveb zvolí cestu diktátu, stanou se občané a jejich místní volení zástupci pouhými diváky při zásadních zásazích do podoby své obce a jejího okolí.“

Podle tiskové zprávy Hnutí DUHA

Investor za všechny prachy

Panský dvůr Švamberk přestal existovat. Navržená, leč ministerstvem kultury nevyhlášená kulturní památka šla k zemi přesně den poté, co nespokojení občané uspořádali v Neplachově setkání kritizující záměr firmy C. D. K. K. Investment, s. r. o. na výstavbu skladového a výrobního areálu Ševětín.

Historická památka a kvalitní orná půda mají ustoupit prefabrikovanému projektu obřích hal. Ekonomický rozvoj naší zaostalé jihočeské periferie si dále vyžádá kácení stromů a přeložku Ponědražského potoka. Areál má zaměstnávat 700 – 2 000 zaměstnanců, to podle toho, jestli uvěříte ústnímu nebo písemnému tvrzení investora. Kde je při dnešní míře nezaměstnanosti v jižních Čechách nabere a ubytuje, zatím řeší pouze lidé z okolních obcí.

Developerská firma, v níž figurují Jaroslav Čadek a exposlanec ODS František Jelen, aktuálně na vlastní žádost ukončila proces EIA. Což samozřejmě neznamená, že by se záměru jen tak jednoduše vzdala. Teprve teď, když ucítili zástupci investora odpor, uspořádal vlastní setkání s místními občany, kde obvinili své odpůrce ze šikany a vyhrožovali obci náhradou způsobené škody, pokud by se proti jeho projektu nyní postavila. Což ovšem podle opakovaných vyjádření starostky Ševětína Romany Hajske zjevně nehrozí. Kromě jednoznačné podpory investora na setkání odhadla náhradu případné škody na stovky milionů korun.

Je rozhodně zajímavé, že investor si na jednání s veřejností vzpomněl až nyní. Pod různými názvy totiž svůj areál pustil do zjišťovacího řízení EIA již dvakrát. Poprvé se k oznámení EIA vyjádřila Calla a investor vycouval, aby krátce nato předložil druhé oznámení EIA. Teprve o něm se dozvěděli i místní obyvatelé a začali hlasitě protestovat. Jenže to už měl investor v rukávu celou řadu triumfů (změnu územního plánu, demoliční výběr, rozhodnutí o kácení stromů, povolení k přeložce potoka atd.), aniž by ovšem proběhla jakákoli EIA (tedy hodnocení vlivů na životní prostředí). Druhé oznámení se na více místech bohorovně odvolává na to, že už je vlastně rozhodnuto, protože na to i ono už má C. D. K. K. povolení. Po celou tu dobu se ani investor ani městyš Ševětín dvakrát nepřetrhli, aby informovali místní občany a okolní obce o tom, jaký obří areál jim má vyrůst za humny. Vše se chystalo v tichosti, patrně proto, aby mohli veřejnost postavit před hotovou věc.

Panský dvůr Švamberk přestal existovat, ale stále ještě zbývá dost důvodů, proč mít o posuzovaném areálu pochybnosti – od olbřímiho rozsahu, přes zatížení životního prostředí až po vlivy na místní

obyvatelstvo. Opravdu chceme a potřebujeme právě v dnešní době namísto kvalitní zemědělské půdy další plochu pokrytou asfaltem, betonem a plechem?

Největší pochybnost se však vznáší nad samotným investorem, zejména nad jeho schopností stát se pro místní partnerem v diskusi a dobrým sousedem. Zatím předvedl jen směsici utajování a vyhrožování.

Jiří Řehounek

Domek polopatě

Chystáte se stavět nebo už dokonce stavíte a máte obavy ze složitých zákonů a celého procesu povolování? Veřejná ochránkyně práv, tedy ombudsmanka a její tým po letitých a bohatých zkušenostech z praxe sestavili průvodce procesem povolování staveb „Domek polopatě“, který najdete na webové stránce <https://domek.ochrance.cz/>. Zde se snaží lidsky vysvětlit, co vše je potřeba zařídit při stavbě rodinného domu a s jakými úřady komunikovat – od výběru pozemku až po vyřízení čísla popisného.

Témata jsou přehledně rozdělená chronologicky podle toho, kdy je v průběhu stavby budete řešit. U každého tématu najdete nejdůležitější rady, na které je třeba pamatovat, s jakým úřadem co řešit a jaké jsou zákonné lhůty. Navíc tu najdete i potřebné žádosti a dokumenty. Navíc také formuláře, pomocí kterých můžete řešit, když se něco během povolování nedaří. A to včetně podnětu ombudsmanovi. Palec nahoru za takový počin.

se něco během povolování nedaří. A to včetně podnětu ombudsmanovi.

Edvard Sequens

Šperky krajiny

Jsou prosté a přitom vznešeně krásné. Kaple, kapličky, boží muka, křížky na křižovatkách cest. Většinu z nich nám zanechali naši předci. Při jejich míjení se pokřižovali. Po katalogu, kterým českobudějovický národní památkový ústav zmapoval před lety ty nejmenší sakrální stavby v jihočeské krajině, pracuje nyní na dokumentaci návesních kaplí. Z průzkumu památkářů bohužel vyplývá, že tisíce těchto nejmenších objektů nemají vlastníka. Jejich stavitelé, většinou sedláci, zmizeli v propadlišti dějin. Jasně v tom neudělaly ani nedávné restituční a pozemkové úpravy. Vypadá to, že je nikdo nechce. Se zchátralými křížky a kapličkami jsou jenom starosti. Ty bezprizorní se musí zaměřit, zadokumentovat a složitě vepsat do katastru a listu vlastnictví. Pokud jde o chráněné památky, je byrokracie ještě složitější. Akreditované firmy vypracují projekt oprav, odhadnou náklady, zajistí stavební práce. Razítka a razítka. Doba se přesto posunula. Jak mi prozradili památkáři, veřejnost si jich opět začíná vážit. Přibývá obcí i jednotlivců, kteří chtějí o ně pečovat. U osamělých božích muk se objevují zase květiny. A vznikají dokonce nové obecní kapličky jako v Lidmovicích u Vodňan, kde tu původní smetl kamion. Na stavbu přispěli místní lidé. Jsou to šperky v krajině, musíme si jich vážit, řekl mi nedávno režisér Zdeněk Troška. Scéna s kapličkou nesmí chybět v žádném jeho filmu z jihočeského venkova. Jak poznamenal, u jeho rodných Hoštic stojí v polích

křížek, na který občas zanesou kytici. Postavil ho jeho pradědeček. Važme si těchto šperků. Na rozdíl od billboardů u cest nejsou reklamou na zboží, ale na krásu a radost.

Antonín Pelíšek

Vánoce s Callou – Vánoce pro přírodu

I letos vám před koncem roku nabízíme několik možností, jak potěšit svoje blízké a zároveň přispět na ochranu přírody. Jednou z možností je zakoupit magnetku nebo tričko Cally. Magnetky s motivy břehule, rosničky a obnovitelné energie stejně jako trička s motivem d'áblíku bahenního najdete na webu Cally v rubrice Naše nabídka. Ve stejné rubrice si můžete vybrat i některou z našich publikací. Ačkoli je většina z nich zdarma (resp. za poštovné a balné), třeba vás nebo vaše blízké potěší i tak.

Ani letos bohužel nemůžeme zájemcům nabídnout břehulí adopce. Možností pro obnovu břehulích stěn silně ubylo, proto budeme vděční i za příspěvek věnovaný obecně na ochranu ohrožených druhů v pískovnách, např. samotářských včel, obojživelníků, pískomilných rostlin aj. Příspěvky lze posílat na číslo účtu 3202800544/0600 s variabilním symbolem 222. Budete-li chtít za Váš dar darovací certifikát (třeba jako dárek pro Vaše blízké), ozvěte se – na podobě se domluvíme.

Další variabilní symboly pro příspěvky na naši činnost najdete na našem webu http://www.calla.cz/index.php?path=hl_stranka&php=5_ocalle.php#podpora. Pokud využijete některý z variabilních symbolů, garantujeme využití vašeho daru pouze k vybranému účelu. A pokud je nevyužijete, přispějete obecně na naši činnost.

Považujete-li náš Ďáblík za zajímavý zdroj informací, pak vězte, že vydávání našeho a vašeho zpravodaje má také svůj variabilní symbol pro příspěvky – 111. Připravujeme ho ve svém volném čase, protože nás to baví a protože si myslíme, že informovanost o problémech životního prostředí je pro jejich řešení klíčová. A protože je Ďáblík zadarmo, můžete nám pomoci i tak, že pošlete tohle číslo dalším zájemcům o ochranu životního prostředí s nabídkou na pravidelné odebírání. To samé platí i o pozvánkách na naše akce – Zelené úterky, přírodovědné vycházky nebo odborné semináře.

Přejeme Vám klidný a příjemný Advent.

Romana Panská, Edvard Sequens & Jiří Řehounek

Maraton psaní dopisů Amnesty International

Lidskoprávní organizace Amnesty International se na nás obrátila s prosbou o zprostředkování prosby na zapojení do Maratonu psaní dopisů. Jedná se o celosvětovou akci na podporu neprávem vězněných nebo perzekvovaných právníků, reportérů, aktivistů, ale i obyčejných lidí, kteří jsou vězněni nebo čelí bezpráví jen za vyjádření svého názoru, obranu práv ostatních nebo třeba účast na demonstraci.

Letošní Maraton je věnován mladým lidem do 26 let, kterým jsou upírána jejich práva. Je mezi nimi i mladá Filipínka Marinel Sumooková Ubaldová, která v roce 2013 přežila ničivý tajfun Yolanda a následně začala přesvědčovat světové lídry, aby konečně začali smysluplně řešit dopady klimatických změn. Abyste jim v boji s bezprávím pomohli, můžete za ně napsat dopis nebo uspořádat dopisovou akci pro více lidí. Ručně psaný dopis poslaný v obálce je v dnešní digitální době nástroj, který má obrovskou sílu a může přispět k tvorbě mezinárodního tlaku na světové autority. Když s nimi zaplavíme kanceláře mocných, daří

se nám dosáhnout propuštění nebo zlepšení podmínek u víc než třetiny těch, za které bojujeme.

Akce startuje 10. prosince – symbolicky v Den lidských práv a trvá přibližně týden. Cílem je napsat co nejvíc dopisů s výzvami vládám a upozornit tak na porušování lidských práv konkrétních lidí. Přímou uvězněným nebo jejich rodinám je možné psát dopisy solidarity. Ať už se rozhodnete napsat jeden dopis doma v kuchyni nebo uspořádat dopisovou akci pro rodinu či přátele, pro kolegy v práci, ve škole pro žáky či spolužáky nebo v kavárně pro veřejnost, dejte nám o tom vědět tím, že se včas přihlásíte! Využijte k tomu web <https://maraton.amnesty.cz/>

Edvard Sequens podle materiálů Amnesty International

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Okolím Lnář po naučné stezce (lat: 49.4721, lon: 13.7871)

Stezka „Okolím Lnář“ je oknem do minulosti - provede vás historií, architekturou i dějinami Inářského rybníkářství a včelařství.

Dnešní podoba stezka, jejíž dřívější verze utrpěla velkými povodněmi, vede ze Zahorčic na hráz Podhájského rybníka, je dlouhá 4 kilometry a má osm zastavení. Stezka představuje především bohatou minulost Lnář a okolí. Informační panely byly vytvořeny ve spolupráci s regionálními historiky a žáky ZŠ Lnáře a jsou plné zajímavých informací. Jednotlivá zastavení se zabývají historií Zahorčic, Inářského panství a šlechtických sídel; událostmi 2. světové války; velkými povodněmi a historií včelařství a rybníkářství.

Stezka přibližuje všechny významné památky Lnář - tvrz, zámek, kostel sv. Mikuláše s polodřevěnou zvonící, kostel Nejsvětější Trojice a přilehlý klášter, kapli sv. Anny s okolními hrázděnými stavbami a kapli Panny Marie v Zahorčicích. Trasa není v terénu značena. Na každém panelu je znázorněna podrobná mapa, podle níž se dá dojít k dalšímu zastavení. Stezka netvoří uzavřený okruh, ale od hráze Podhájského rybníka se lze napojit na silnici z Horažďovic a dojít po ní zpět do Lnář.

Sedm kilometrů od Lnář se nachází obec Kadov s největším viklanem v České republice. Viklan je součástí naučné stezky Okolím kadovského viklanu, která provede návštěvníky po dalších zajímavých skalních útvarech v okolí.

V nedaleké Blatné je možné navštívit zámek se zámeckým parkem, v Paštíkách u Blatné kostel sv. Jana Křtitele postavený podle plánů K. I. Dientzenhofera.

Časová náročnost: 3 hodiny

Povaha terénu: Většina stezky vede po asfaltových komunikacích, část od kláštera na hráz rybníka vede po zpevněné lesní cestě.

Dostupnost: Naučná stezka vede ze Zahorčic na hráz Podhájského rybníka ve Lnářích. Do Lnář jezdí autobus, který staví na zastávce Lnáře, střed (zastavení NS č. 3). V Zahorčicích není vhodné místo k parkování, při cestě autem je nejjednodušší zvolit jako výchozí bod zastavení naučné stezky č. 2 a zaparkovat na parkovišti před obchodem s potravinami.

Odkaz na lokalitu na stránce Envirokopu najdete zde: <http://www.envirokop.cz/?okolim-lnar-po-naucne-stezce>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj Projekt Envirokop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Sdružení **Jihočeské matky** si vás dovoluje pozvat na komponovaný večer

LIDÉ OD TEMELÍNA

Při příležitosti vydání audioknihy Antonín Pelíšek – Lidé od Temelína

Obecní úřad Neznašov, kulturní sál

sobota 23. listopadu 2019, 16:30

Podvečer proběhne za účasti autora knihy Antonína Pelíška, na programu je komponované a autorské čtení z knihy, diskuse s hosty o souvisejících tématech minulých i současných. Každý návštěvník podvečera obdrží CD s audioknihou a jeden výtisk knihy "A po nás planina".

www.lideodtemelina.cz

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Úbytek hmyzu:

Co víme a jak s tím naložit?

s entomologem Lukášem Čížkem
(Entomologický ústav BC AV ČR)

Krávy na pranýři, babky na hlavu, konfitovaná biodiverzita
a další ochranné recepty v čase klimatických změn.

V úterý 19. listopadu 2019

od 18:00 hodin

v klubu Horká vana, Česká ul. 7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Borovanské pondělky

Calla a Státní fond životního prostředí Vás srdečně zvou na besedu

Dotace nejen pro Váš dům

s Radkem Thérem, projektovým manažerem SFŽP

Zateplení domu, výměna oken a dveří, solární panely, zachytávání dešťové vody, sázení stromů – i na to můžete získat dotaci! Dozvíte se možnosti, podmínky a jak si finanční podporu vyřídit.

**Pondělí 18. listopadu 2019 od 18:00 hodin
v Podzámčí, v prostorách Komunitní školy Borovany**

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Edvard Sequens, tel.: 602 282 399,
edvard.sequens@calla.cz, www.calla.cz

Vstup volný.

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Za lišejníky a šnečími ulitami do Boršova“

S lichenologem **Janem Vondrákem** (PřF JU)

a malakologem **Olegem Ditrichem** (PřF JU & BC AV ČR)

Přírodovědná vycházka do údolí Vltavy u Boršova zaměřená na určování lišejníků a plžů podle nalezených ulit.

Vycházka je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 8. 12. 2019 od 9:00 hod.

Sraz účastníků na zastávce českobudějovické MHD Boršov n. Vlt., U Mostu (spoj č. 7)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, www.calla.cz.

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Vladimír Dvořák: Bezzásahová území - základ druhové rozmanitosti Šumavské přírody

Historická budova Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Dukelská 1

23. 11. 2019, 10:00

Jihočeská pobočka České společnosti entomologické a Entomologický klub Jihočeského muzea v Českých Budějovicích si Vás dovoluje pozvat na zajímavou přednášku zoologa Národního parku Šumava Mgr. Vladimíra Dvořáka: Bezzásahová území - základ druhové rozmanitosti Šumavské přírody, která se koná v sobotu 23. 11. 2019 od 10:00 hodin v přednáškovém sále Jihočeského muzea (Dukelská 1, České Budějovice).

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla pošlete do 5. prosince 2019 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!